

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת בחקותי תשפ"ד

אמרות קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצלה"ה

אם-בְּחַקְתִּי תֵּלְכוּ...!

"אם-בְּחַקְתִּי תֵּלְכוּ". הדה הוא דכתיב (תהלים קיט, נט) "חֲשַׁבְתִּי דְרָכֶי, וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל-עֲדֹתֶיךָ".

"אמר דוד: "ריבונו של עולם! בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני מהלך, והיו רגליי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות!"

"הדה הוא דכתיב "חֲשַׁבְתִּי דְרָכֶי, וְאָשִׁיבָה רַגְלִי-אֶל עֲדֹתֶיךָ!"

(מדרש רבה בחקותי, פרשה לא)

וכי לאלה מקומות מבקש היה דוד המלך ע"ה לילך בכל יום ויום, עד כי היו רגליו מוליכות אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות? כלום חֲפֹץ היה לדוד במקומות כלשהם, מלבד במקומות של תורה??

דבר בקדשו כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, ואמר כך:

ישנם בני אדם, שבמשך מרבית ימי חייהם עוסקים הם "בחפוש" ודרישה אחר דרכים חדשות ולעיתים גבוהות ונשגבות, שאין להם שייכות אמיתית אליהן. ולא שחסרה לפניהם דרך כבושה מאבותיהם, שיראי ד' בתכלית היו – אלא מחמת שדרכם הנוכחית ומקומם אינו מוצא חן בעיניהם משום מה ואינו 'מספק אותם' כביכול. זאת לא בהכרח מחמת סיבה מבוססת והגיונית, או על שום

ידיעה חדשה שגילו כביכול – אלא על שום שקיימת פשוט בקרב האדם נטייה כזו, שאינו שבע רצון ממקומו שבהווה, מבלי סיבה מוגדרת וידועה לכך.

ככה מהלך לו האדם תוהה ומסובך בדרכיו, מבקש תדיר אחר דרכים חדשות שלא שערום אבותינו, כפי שמוצא הוא כביכול 'אצל פלוני ואלמוני'.. בו בזמן שדרכו דרך האמת סלולה הינה לפניו, ושורש נשמתו מצוי ממש במקום שבו הינו נמצא! אך כל זאת אינו מספק אותו כאמור, כלשון רבנו זצ"ל "וַיֵּילַע עַרְוֵי לַעֲרֵב" (=מפני שהוא מבקש להלך בגדולות ונפלאות ממנו)

אך לו חָפְמוּ והשכילו בני אדם אלו, כי אז היו אלה מבינים אל נכון שדרך אבותינו-אבותיו לאו כעורה היא כלל, וכי "זוהי דרך ישרה שיבור לו האדם!" דרכו הטובה כבושה מלפניו, ואין לו אלא לילך בה – לטוב לו כל הימים!

זהו שמרמזים לנו חז"ל הקדושים במאמר זה:

"חֲשַׁבְתִּי דְרָכַי" כך היה דוד המלך אומר לעצמו "בכל יום ויום הייתי מחשב, למקום פלוני אני הולך, לבית דירה פלונית אני הולך".. היינו: תדיר הייתי מפשפש ומהפך בדרכיי, שמא דרכי האמיתית שונה משלי ו"מקומי" הינו אחר משל מקומי הנוכחי.. כך היו הספקות הללו מנקרים בליבו מבלי תת לו מנוח.

אך לבסוף מה קרה? "היו רגליי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות!"

היינו:

דוד המלך, בסופו של דבר, מהלך היה לאותם מקומות תורה שאליהם הורגל ללכת תמיד כמנהג 'בית אבא', ובדרך שבט אבותיו ובית הוריו כך "היו רגליי מוליכות אותי"... ומכיוון שיודע היה דוד כי "רגליו" וכל אברי גופו נשמעים מעצמם לדבר השם – היה מסיק מכך כי זו הדרך וזו העיר שבה עליו להגביר חיילים לתורה ולתעודה, ואל לו לתור ולחפש אחר דרכים חדשות בל ידעום.

"הדה הוא דכתיב: 'וְאֶשְׁיבָה רַגְלִי אֶל-עֲדֹתַיךָ'!"

דבר זה – הינו מהווה תמרור ומורה דרך לפני אדם, בכל הליכות חייו.

+++++

אמרות קודש

מאת מרנן רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

אם-בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ... [כו, ג]

"אם-בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ". הדהה הוא דכתיב (תהלים קיט נט) "חֲשַׁבְתִּי דְרָכַי, וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל-עֲדֹתַיךָ!"

אמר דוד: "ריבוננו של עולם! בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך.. והיו רגליי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות!"

הדהה הוא דכתיב "וְאָשִׁיבָה רַגְלִי אֶל-עֲדֹתַיךָ!"

(מדרש רבה, בחקותי, פרשה לא, א)

לכאורה אינו מובן:

וכי לאן מועדות היו פני דוד המלך ע"ה - אם לא "לבתי כנסיות ולבתי מדרשות"? יתר על כן: כפי פשוטם של דברים, שדוד המלך מבקש היה לילך ל'דברי הרשות', כיצד יתכן שהיו "רגליו מוליכות לבתי מדרשות", והלוא דברים שברוחניות הינם כידוע נקנים לאדם באמצעות "יגיעה" בלבד ולא באופן של הליכה מעצמו, כדבר מאמר חז"ל "לא יגעתי ומצאתי - אל תאמן!"

מאיר רבנו בעל "מי השלוח":

העניין הוא, שבדרכי התורה והמצוות מצויות דרגות שונות, ואין כל המידות והדרכים שוות אצלן. אינספור רבדים יש בענייני התורה והמצווה וכל אחד מהם עמוק משל חברו, כעדות דוד המלך באמרו "לְכָל תְּכַלֶּה רְאִיתִי קֶץ, רְחֹבָה מִצְוֹתָךְ מְאֹד"²! והרי מתוך ריבוי דרכים וכוונות שיש בכל מצווה, עשוי אדם להישאר נבוך לגבי עצם קיומו רצון השם כהלכה, בהיותו מפקפק לאמור:

"האם בטוחני בכך שהנני מקיים במעשיי רצונו יתברך כתיקנו? כלום דעת המקום הינה נוחה הימני באופן קיומי המצוות?? ושוא בכלל מוטל עלי לקיים

¹ מגילה ו, ב. "אמר רב יצחק, אם יאמר לך אדם.. לא יגעתי ומצאתי, אל תאמן".

² תהלים קיט, צו.

את רצונו יתברך באורח שונה, או מתוך כוונה אחרת לגמרי? וכיצד באלה פקוקים פנימיים, שעלולים לנקר בלב החרד לטיב מעשיו.

אך לאמתו של דבר, אל לו לאדם להרבות בפקוקים כגון אלה.

שכן עיקר החשוב בקיום רצון השם הינו – שנכוון במעשינו "לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו" ולקיים מצוותיו כמשפט. הרי מילא אין לך אדם שיודע ומשיג "מָה רַב טוֹבָה אֲשֶׁר-צִפְנָה לִירְאָיו"³ בקיום מצוות התורה, אי לכן שומה עלינו לקיים את המצוות 'כפשוטן' ולא על יסוד "השגותינו" המצומצמות ומוגבלות בלאו הכי, רק על שום שכך ציוונו הבורא יתברך שמו, ואחר רצון העליון הננו נמשכים במעשינו כמאמר "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ – נְרוּצָה"⁴!

למרות כל זאת – מוסיף "מי השלוח" – לכשתגיע השעה לכך עתיד הקב"ה להראות לנו עד היכן גדלה פעולתנו בקיום המצוות. או אז ניווכח לראות איזה עומק בלתי גדלה של טוב וחכמה גנוז וטמון בכל "מעשה טוב" שזכינו ואנו זוכים לקיימו בזה העולם.

וזהו שהיה דוד המלך עליו השלום מסיח ברוב חסידותו – באמרו:

"חֲשַׁבְתִּי דְרָכַי", היינו: עורך הייתי 'חשבון הנפש' בעצמי לפשפש באיכות מעשיי וכוונותיי, בכדי להיוודע אם עולים המה בקנה אחד עם רצונו יתברך, ובאם כוונתי בהן הינה כראוי, שכן אם חסר אני מכל אלה הרי כל מעשיי כעת הם בבחינת "מקום פלוני" או "דירה פלונית" גרידא, ותו לא! כך היה דוד המלך שרוי בחוסר נחת כלפי איכות מפעליו, דבר יום ביומו.

עד שלאחר ההתבוננות מצדו האיר השי"ת עיני דוד המלך בבחינת "וְאֶשְׁיבָה רְגְלֵי אֵל-עֲדֹתֶיךָ"! היינו: למרות מכלול ספקותיי ולבטיי, מראה לי השם יתברך שעיקר הליכתי לקיום המצווה מתקיימת כהלכה, ובכך הנני זוכה לקיים חפצו ורצונו יתברך. שכן עיקר קיום רצון ה' טמון לאו דווקא "בכוונות עמוקות" שמכוון בהן העושה, אלא בקיום הפשוט של מצוות השם בבחינת "זהיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות!"

וזהו שיאמר לנו כאן הכתוב:

"אִם בְּחַקְתִּי – תִּלְכוּ"! היינו למרות כל אותם "ספקות" ולבטים הממלאים את ליבנו לעתים בקיום המצווה, אל לנו להירתע מכך, לפי שאין הבורא מצווה אותנו אלא בכך כי "תִּלְכוּ" בחקותי אלה, היינו שתלכו ותעשו את שלכם כהלכה מתוך תכלית פשוטה של "לעשות רצון אבינו שבשמים".

(מי השלוח)

³ תהלים לא, כ.

⁴ שיר השירים א, ד.

אם-בְּחֻקֵי תִלְכוּ...

תיבת "בְּחֻקֵי" מתפרשת כאן מלשון "חֻקֵי". היינו: שיהיו דברי התורה חֻקֵי בעצמותיכם!

שכן בראשית הילוכו של אדם במסילות התורה, בטרם ספוגה התורה בליבו ובדמו, יכול אדם להגיע למדרגת "ידיעת הבורא" מתוך התבוננות בטבע הבריאה, כמאמר הכתוב "שְׂאוּ-מְרוֹם עֵינֵיכֶם, וּרְאוּ מִי-בָרָא אֱלֹהִים"⁵ שהרי באם יתבונן אדם ויעמיק ביצירה, יִדַע ויכיר כי "יש מנהיג לבירה" ובתור שכזה הינו מחויב לירא מפניו ולשמוע בקולו בכל אשר יצונו. אך למרות הכרה כזו, טרם מגיע האדם בכך ל"תכלית" העבודה: שכן מתוך דרכי התבוננות שכלית גרידא, יכול אדם להגיע היום למסקנה כזו, ולמחרת – לכלל מסקנה הפוכה!

זאת ועוד:

באופן כזה לחוד 'העיקר חסר מן הספר' היינו מעלת "לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, לְלַכֵּת בְּכָל-דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ, וְלַעֲבֹד אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ"⁶! כל זאת ניתן להשיג רק באמצעות "חֻקֵי" שאדם עושה בליבו פנימה בבחינת "חוקה חֻקֵי"⁷, כשהדברים אלה אשר אנוכי מצווך נחֻקֵי בליבכם בבחינת "פְּתִיבָם עַל-לִוְחַ לְבָבְךָ"⁸. למדרגה כזו זוכה האדם להגיע רק לאחר שהוא קונה בנפשו את מידת "ענווה", כמאמר הכתוב: "עֲקֹב עֲנוּה – יִרְאֵת ה'!"⁹ מידה משובחת זו מביאתו לאדם לכלל הכרה פשוטה וברורה, בבחינת "וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם, וְהִשְׁבַּתְּ אֶל-לְבָבְךָ"¹⁰.

זהו שאומרת לנו התורה: "אם-בְּחֻקֵי" היינו כאשר דברי תורה ייחֻקֵי בעצמותיך, יקוים אז בכם כמאמר "תִּלְכוּ" שתהיו מהלכים בדרכי התורה והעבודה מתוך הכרה פשוטה וטבעית בגדלות הבורא ובמלכותו יתברך שמו.

(מי השלוח)

⁵ ישעיה מ, כו.

⁶ דברים י, יב.

⁷ במדבר רבה, חקת, פרשה יט.

⁸ משלי ג, ג; שם ז, ג.

⁹ משלי כב, ד.

¹⁰ דברים ד, לט.

אם-בְּחֻקֵי תֵלְכוּ...

אומר רבנו בעל "מי השלוח" זי"ע:

לשון "אם" מורה על "ספק" – לאמור: אם וכאשר.

היינו, על אדם לחיות תדיר כלפי בוראו במצב "ספק" כביכול, באם ממלא הינו את רצון הבורא הימנו כיאה ויאות. שכן למרות עובדת קיומו לכאורה את התורה – אפשר שטרם הינו מקיים בשלימות רצון שמים!

שהרי יכול למשל אדם להיות זהיר כהלכה בחלקי ובסעיפי "שלחן ערוך", ועדיין תחסר בו מידה של וודאות שהינו זוכה במעשיו לכוון לעומק רצונו יתברך, לפי שרצון השם בעולם הינו כידוע בבחינת "עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאוּנו"¹¹!

אי לכך מתבטא הכתוב בלשון "אם", לרמוז בכך שאדם השואף למלא אחר רצונו יתברך בשלימות הראויה, עליו לפשפש ולמשמש תדיר באיכות מעשיו באופן האמור מבלי לבטוח בצדקתו באופן מוחלט, רק להיות דורש ומבקש את השם יתברך בבחינת "אם-תִּבְקֶשׁנָה כִּכְסֶף וְכַמְטָמוֹנִים תִּחְפְּשֶׁנָּה" – ואז לבטח ימצאנו כמאמר הכתוב "אִז תִּבִּין יִרְאֵת ה', וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא"¹²!

(מי השלוח)

אם-בְּחֻקֵי תֵלְכוּ...

אומר "מי השלוח":

תיבת 'אם' מתפרשת כאן מלשון 'אילו' כדבר שמלהטת כלפיו שאיפה חזקה ואדם מייחל זאת לעצמו לאמור: "אלו היה לי כך וכך!..."

היינו שכביכול הבורא יתברך בעצמו הינו שואף מייחל לכך במאמר התורה:

"אם" היינו מי ייתן, ולוואי, כי תשכילו עמי ישראל לילך "בְּחֻקֵי" ובאורחותיי [=על דרך מאמר הכתוב "לו עָמִי שִׁמְעֵ לִי, יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהוָה"¹³], ותהיו מכוונים לעומק רצוני מכם.

(מי השלוח)

¹¹ קהלת ז, כד.

¹² משלי ב, ד.

¹³ תהלים פא, יד.

אם-בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ

מה כוונת הכתוב באמירת "'אם' בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ" – ומדוע נקט הכתוב בלשון "תֵּלְכוּ" ואינו אומר "אם את חוקתיי 'תַעֲשׂוּ'?"

מבאר רבנו "בית יעקב":

כוונת התורה לרמוז בזאת, שלמרות שאדם משמר מתוך בחירתו כל מצוות השם ומעשיו נפעלים לכאורה כראוי – מכל מקום אל לו לאדם להסתפק בשלימות העשייה גרידא, אלא עליו לשאוף לכך שגופו גם יהפוך להיות אמון על דרך ה' ושמור מן החטא, אפילו בעת ש"כוח הבחירה" אינו פועל אצלו כגון במצב של שינה וכיוצא בזה. שאף באופנים אלו יהיו גופו וכוחותיו "מתורגלים" כביכול בקיום מצוותיו יתברך, ושמורים מלפעול להיפך מרצון השם.

וזוהו שמדקדק הכתוב בלשונו, באמרו:

"אם-בַּחֲקֹתַי" – ולואי תהיינה מצוותיי חקוקות בכם במידה כזו עד כי "תֵּלְכוּ" שדרך הילוככם תעמוד תחת השפעת התורה והמצוות וההליכה בדרך ה'.

(בית יעקב)

אם-בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ...

"אם-בַּחֲקֹתַי תֵּלְכוּ". שתהיו עֲמֵלִים בתורה! (רש"י)

מהו פשר הביטוי שתהיו "עמלים" בתורה?

משבר רבנו "בית יעקב":

תיבת "עֲמֵלִים" נגזרת מלשון "פֶּת עֲמֵלָה"¹⁴ (=פת שעיסתה נילושה והוגבלה היטב).

כוונת הדברים הינה, שיהא גופו של יהודי "נילוש" ובלול בדברי תורה!

לאור זאת, מתפרשים יפה דברי רש"י המבאר כוונת הכתוב כלפי "עמל התורה". שכן כה יאמר הכתוב:

¹⁴ ביצה כב, ב.; פסחים לז, ועוד.

"אם-בְּחַקְתִּי תִלְכוּ" – היינו באם דברי תורה יהיו "נילושים" (=גִּיקְנִיט) בגופכם
 וחקוקים על לוח ליבכם מכוח רוב עמלכם בתורה, כי אז "תִלְכוּ" הליכותיכם
 והגיגיכם תהיינה כולן בבחינת "תורה" (=תוֹרָה'דיג)...!

כזו צריכה להיות לפי אספקלריה של תורה, משאת נפשו של יהודי.

(בית יעקב)

"חזק חזק ונתחזק"

שבת שלום ומבורך!

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"